

Cep Kitapları

İsa Yılmaz

DEĞER

İktisadi Bir Yaklaşım

iktisat
yayınları

iktisat yayınları

İktisat Yayınları – 67
Cep Kitapları Dizisi – 5
İsa Yılmaz, Değer: İktisadi Bir Yaklaşım

Yayıma Hazırlayan: Emrah Yağmurlu
Musahhah: Ebru Ünver

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Sarıyıldız Ofset - Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2020
ISBN: 978-625-7015-42-4

© İktisat Yayınları, 2020

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları
Aziz Mahmut Hüdayi Mh, Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadi Araştırma Merkezinin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Yılmaz, İsa
Değer: İktisadi Bir Yaklaşım
1. Baskı, xii + 88 s., 13 x 23 cm
Kaynakça var.
ISBN: 978-625-7015-42-4
1. Değer 2. İktisat 3. İslam iktisadi

Cep Kitapları dizisi,
Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği'nin
desteğiyle hazırlanmıştır.

DEĞER

İktisadi Bir Yaklaşım

İsa Yılmaz

Cep Kitapları Dizisi

Bu dizide, alanında uzman kişilerin İslam iktisadının temel kurum ve meselelerini ele aldığı kitaplara yer verilmektedir. Ele alınan konular, teorik bir derinlikten ziyade her seviyeden insanın kolaylıkla anlayacağı bir formatta verilmiştir. Dizide okunması kolay ve kısa eserlere yer verilecektir.

Dizide Yer Alacak Diğer Kitaplar

Ömer Demir, *Ahlâk ve Ekonomi*

Faruk Taşçı, *Sosyal Refah: Bütüncül Bir Perspektif*

Lütfi Sunar, *Adalet*

Mehmet Fatih Buğan, *Üretim/Verimlilik*

Muhittin Kaplan, *Fayda*

Ömer Torlak, *Girişimcilik: Değişim ve Değer Yolculuğu*

Saffet Köse, *Ticaret*

Taha Eğri, *Emek*

Yunus Emre Aydınbaş, *Tasarruf*

Yunus Kutval, Özgür Kanbir, *Ekoloji/Çevre*

İsa Yılmaz

İstanbul Bilgi Üniversitesi ve University of London çift diploma programı kapsamında 2013 yılında İşletme-Ekonomi Bölümünde Üstün Başarı Programında lisans eğitimini tamamladı. Durham Üniversitesi İslami Finans Bölümünde 2014 yılında “İslami Sosyal Refah Fonksiyonunu Oluşturmak: İslam Ahlak Ekonomisi Açısından Bir Değerlendirme” konulu teziyle yüksek lisans derecesi ve 2019 yılında “İslam Ahlak Ekonomisine Dair: Kalkınmacı Vaatler, Finansallaşma Yanılgısı ve Metodolojik Açmazlar” konulu teziyle doktora derecesi aldı. İstanbul Medeniyet Üniversitesi İktisat Bölümünde öğretim üyesi olarak akademik hayatına devam eden Yılmaz’ın ilgi alanları arasında ahlak ekonomisi, politik iktisat, iktisat felsefesi, alternatif bankacılık ve finans modelleri bulunmaktadır.

İçindekiler

Önsöz	ix
Giriş	1
1. Felsefi ve İktisadi Açıdan Değer	7
2. İktisadi Kavramlar, Kurumlar ve Değer	19
3. İktisadi Değerden Piyasa Değerlemesine: Malların Maddi Değerini Belirleme Üstüne	61
Sonuç	75
İleri Okumalar	81
Terimler Sözlüğü	83
Kaynakça	85

Önsöz

Dil, insanlar arasındaki en önemli iletişim araçlarından biridir. Aynı dili konuşan insanların kendilerini başkalarına ifade edebilmesi için en temelde kavramlara ihtiyaç duyulur. Kurduğumuz cümleler içerisinde kullandığımız kavramların karşı taraf için de benzer çağrışımlar yaptığını varsayarak sağlıklı bir iletişim kurabiliriz. Ortak bir dile sahip değilseniz ve içinde yaşadığımız toplumdan ayrı bir kavramlar dünyasıyla konuşuyorsanız sağlıklı bir iletişim kurmaktan bahsetmemiz pek mümkün değildir. Bu durum gündelik hayatta geçerli olduğu gibi iktisadi alanda da geçerlidir.

Bugün kendisini kapitalizm olarak adlandırdığımız, küresel düzeyde egemen hale gelmiş, evrensel nitelikte ve alternatifsiz görünen bir iktisadi anlayış hâkimdir. Dolayısıyla, modern dünyanın içine doğmuş insanlar olarak iktisadi ilişkilerimizi kapitalist üretim, tüketim ve dağılım tekniklerinin bizim için belirlediği sınırlar içerisinde kuruyoruz. Bu sınırların ötesinde bir iktisadi sistem kurma ve buna

uygun sosyal ve iktisadi pratikler üretme arayışımız genelde ütopyalar dünyasında yaşamak, kapitalizmin yenilmezliğini ilan eden tarihin sonu tezlerini kabullenememek ya da bir imkânsızlık çabasına girmek gibi heves kırıcı söylemlerle engellenebiliyor. Bu engellerin içselleştirilmesiyle birlikte iktisadi dünyaya dair yaklaşımımız ve davranışlarımız da doğduğumuz andan itibaren istemsiz bir uyum sürecine girdiğimiz kapitalist mantığın ön kabulleri ile şekillenmiş hale geliyor. Zorunlu olarak hâkim iktisadi anlayışın diliyle konuşmaktan ve pratik üretmekten başka alternatifimiz olmadığını düşünüyoruz.

Oluşturulan bu dilde bazı kavramların toplum içerisinde yerleşmesinin tarihsel bir sürece ve bağlama sahip olduğunu ve bunların sürekli bir anlam değişimi ve dönüşümüne uğramaya devam ettiğini göz ardı ederek bu kavramlara tarih üstü bir rol atfedebiliyoruz. Bu tutum bizi iktisadi ilişkilerde edilgen hale getirmekte ve alternatif iktisadi sistemlerin inşası konusunda elimizi kolumuzu bağlamaktadır. Zira, hâkim iktisadi düşüncenin tekeline aldığı kavramsal zeminle hareket etmek, alternatif bir düşüncenin doğmasının önünde çok büyük bir engel oluşturmaktadır. Modern dönemde alternatif iktisadi düşüncelerin sesinin giderek cılızlaşmasının altında yatan en önemli nedenlerden birinin kavramsal çalışmalara odaklanamamak, kavramların etki dünyasını hafife almak ve bu yüzden suyun üstündeki köpüğün derdinde olmakla yakından alakalı olduğunu iddia edebiliriz.

Bu çalışma iktisatta temel kavramların yeniden yorumlanmasını esas alan bir çaba olarak gördüğüm cep kitapları serisinin bir parçasıdır. İktisadın en önemli kavramlarından biri olan değer kavramını ele almakta olan çalışma neoklasik iktisadın bize unutturduğu iktisat ve değer ilişkisini yeniden gündeme taşımayı amaçlar. Türkiye’de iktisada giriş derslerinin sadece iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde

değil, diğer sosyal bilimler alanlarında da zorunlu ya da seçmeli ders olarak okutulduğunu düşündüğümüzde iktisadın değer bağımsız bir sosyal bilim olduğu varsayımının, lisansını sosyal bilimler alanlarından birinde yapmış olan milyonlarca üniversite mezununa bir şekilde aşılandığını düşünebiliriz. Bu çalışma ile pek çoğumuz için sorgusuz sualsiz kabule dayanan bu varsayımın iktisadi sahada ne anlam ifade ettiği, değer bağımsız bir sistem olarak iktisadın gündelik ilişkilerimize etkisi ve mevcut iktisadi anlayışın karşısında değer yüklü bir iktisadi sistemin inşası için başlangıç noktaları ele alınmaktadır.

Kitabı okumaya başlamadan önce önemli bir hatırlatma yapmakta fayda var. Bu çalışma her ne kadar genel okuyucu kitlesine hitap etmeyi amaçlasa da iktisat ve değer ilişkisini ele almanın doğası itibariyle, çalışmada yer yer akademik dili yoğun izahlar mevcuttur. Bu durumu dikkate alarak kitabın okunması ve anlaşılması zor olan bölümlerinin açığa kavuşması için ilgili yan kaynaklara başvurulması tavsiye edilir. Ayrıca, bu kitabı okurken İslam iktisadının değere yaklaşımına dair bir değerlendirme beklerken, kitabın içindekiler kısmında yer alan hiçbir başlıkta İslam iktisadı ifadesini görmemek okuyucu için başlangıçta bir hayal kırıklığı oluşturabilir. Ancak, kitabın tamamının okunmasıyla birlikte iktisadın İslamî değerler ışığında nasıl bir sistem olarak ele alınması gerektiği ve bu sistemin diğer alanlarla kurması gereken bağı anlatan bölümlerin aslında İslam iktisadını doğrudan ele alan bir içeriğe sahip olduğu ortaya çıkacaktır. Bu kitapta iktisatta değer konusu ele alınırken İslamî ve İslamî olmayan yaklaşım şeklinde bir algı oluşturan ayrım bilinçli olarak tercih edilmemiştir.

Sonuç olarak, bu kitabın *Cep Kitapları* dizisi adıyla ortaya çıkacak eserler toplamının bir parçası olmasında tüm sürece dair katkısı olanlara, bilhassa İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfına şükranlarımı sunuyorum.